Meslek-i Sâmî Risâlesi - Abdurrahmân Sâmî-i Saruhânî

Mürşid-i Azîzim Muzaffer Efendi Hazretlerinin ilk mürşidi olan Abdurrahmân Sâmî-i Saruhânî Hazretleri seyr u sülûkünü meşâyih-i Uşşâkiyye'den Ahmed Şücâeddîn Efendi Hazretlerinin terbiyesi altında ikmâl etmiş olduğu hâlde, sonradan diğer turuk-ı aliyye meşâyihinden de icâzet alarak câmii't-turuk olmuşlardır. Hazret-i Şeyh'in Nakşibendiyyenin iki ayrı kolundan, Kâdiriyye'nin iki ayrı kolundan, Sadiyye'den, Bedeviyye'den, Rufâîyyeden, Şâzeliyye'den, Düssukiyye'den, Mevleviyye'den, Şabâniyye'den, Gülşeniyye'den ayrı ayrı icâzetleri vardır. Bu risâle, O'nun bu yollardan ikisini cem' etmek sûretiyle meydana getirdiği seyr u sülûk usûlünü beyân etmekdedir. Risâlenin tam ismi, El-Meslekü's-Sâmiyye fî Sülûki'n-Nakşiyyeti'l-Bahâiyye ve'l-Halvetiyyeti'l-Hüsâmiyye'dir.

NAKŞÎ-İ BAHÂÎ ve HALVETÎ-İ HÜSÂMÎ TARÎKLARINDA MESLEK-İ SÂMÎ RİSÂLESİDİR

Hamd ü senâ Vâcib Te'âlâ Hazretlerine olsun ki dîn ile şerî'ati âşikar eyledi. Nur-ı tarîkat, sırr-ı hakîkatdir. Ma'rifetle yakîni izhar eyledi. Salat-ı bî-intihâ Seyyidü'l-Verâ, Habîb-i Hudâ Hâtemü'l-Enbiyâ Muhammed Mustafâ Hazretlerine, müteşerri'în, mutetarrikîn olan âl u ashâbına ve mukarrabîn melâike-i güzînine ihdâ etdikden sonra, işbu miskîn Manisalı Eş-Şeyh Abdurrahman Sâmî, tarîkatde ve makâmat-ı rûhânî-i hakîkatde seyr u sülûk ehli nâdir ve taklîdi vâfir olduğu cihetle sâlikîn-i 'âşıkîn içün şu risâleyi tahrîr edüp meşâyih-i vâsılînîn ve erbâb-ı hakâik ve isrinin sülûkleri üzere takrîr ederek harita-i 'âlem, vücûd-i insân olmak üzere sülük-u mestûra destûr ederimm. Ve minallahi'l- imdâd ve'l-istimdâd ve'l irşâd

Ma'lûm ola ki, ey tâlib-i râh-i hakîkat! Sülûk-i seyr-i rûhânînin merâtibi, 'âlem, âfâkın zübdesi olmak üzere, 'âlem-i enfüs dahi on sekiz mertebedir.

Salike lâzım olan evvelâ edeb şerî'atle müeddeb olmakdır. Sâniyen etvâr-ı tarîkatle kalbi mühezzeb, sâlisen envâr-ı hakîkat ve ma'rifetle rûhu mukarreb eylemekdir. Zîrâ ey mükellef, sen kendini yalnız zâhirle mükellef bâtınla gayr-ı mükellef zanneyleme. Zîrâ, esteîzübillah "إِلَّا مَنْ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونٌ * اَتَى اللهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ yevme lâ yenfe'u mâlun velâ benûn illâ men etallahi bi kalbin selîm" kavl-i şerîfi kalbini selîm eylemekle mükellef olduğunu bildiriyor. Bu da nûr-ı mâye-i tarîkatle hâsıl olur. Kezâlik diğer âyet-i kerimede esteîzübillah "وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ velâkin yüâhizüküm bimâ kesebet kulûbüküm" âyet-i kerîmesi de meksûbât-ı kalbiyyenin medâr-ı muâheze olduğunu bildiriyor.

Meksûbât-ı kalbiyyenin terbiyesi dâire-i tarîkatle hâsıl olur. Kezâlik "Lâ salâte illâ bi'l huzûr" hadîs-i şerîfi namazın huzûr-ı kalbsiz kabûl olmadığını tasrih buyrulmakdadır. Halbuki huzûr-ı kalb, kalbde nûr-ı basîret hâsıl oldukdan sonra mümkün olur. Bu nûr-ı basîret de envâr-ı tarikat, merâtib-i hakikatle vücûd bulur. Kalbin tashîhine ve maraz-ı nefsin de tedâvi edilmesine mahsûs olana da tarîkat denilmişdir. Bazı câhillerin "Kur'ân yeter" diyerek tarîkatı Kur'ân'dan hâriç zannetmeleri bu gibi âyetlerden bî-haber olmaklarından neş'et eder. Bâtınla mükellef olunmamış olsa, îmân da tasdîk-i kalbînin rükn olmaması lâzım gelir. Tasdîk-i kalbî ise mükellefât-ı kalbiyenin mebde'idir. İkrâr-ı lisân, mükellefât-ı cismâniyenin mebde'i olduğu gibi.

Tevbe şerîatde zâhirin isyândan Hakk'a rücû'udur. İnâbe, tarîkatde kalbin muhâlefât ve âfâtdan Hakk'a rücu'udur. Evbe, hakîkatde rûhun hicâbat ve zülumâtdan Hakk'a rücû'una derler. Bunlar hakkkında Cenâb-ı Allah yine Kur'ân-ı Kerim'de "تُوبُوا إِلَى اللهِ tûbû ilallah", "وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ ve enîbû ilâ rabbiküm", "إِنَّهُ أَوَّابٌ innehû evvâb" diyerek beyan buyurmuşdur.

Ashâb-ı Kirâm hazerâtı huzûr-ı Muhammediyye'de, sallahu aleyhi ve sellem, "dellenâ 'alâ ekrabi't-tarik Yâ Resûlallah" yani "bizi yolların en yakını olan tarîka delâlet et Yâ Resulallah" diye taleb-i hakikatde bulundukları vakitde, bâ fermân-ı ilâhi taraf-ı ilâhiyeden telkin-i tarîkate başlayıp tevhid-i şerîfi ta'lîm buyurdular. Ahmed Şemseddin Yiğitbaşı Hazretleri'nin risâlesinde beyân buyurulduğu gibi "Tarîkat, Allahu Zü'l- Celâl'den geldiği için farzdır, Cebrâil getirdiği için vâcibdir, sallahu 'aleyhi ve sellem Efendimiz telkin buyurduğu için sünnetdir, ashâb yekdiğerine teblîğ buyurduğu için müstehabır". Allahu Zü'l-Celâl Kelâm-ı Kadîmi'nde, este'îzubillah, "وَمَا آتَيكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ vemâ âtâkümü'r-resûlü fe huzûhu" buyurduğu erkân-ı tarîkat vâcibu'l-emsâl olduğunu tefhîm ve ta'lîm eylemişdir.

MERTEBE-İ TAVR-I EVVEL NEFS-İ EMMÂRE BEYÂNINDADIR

Nefs-i Emmâre şurûra mâil, fücûra mübtelâ, Hakk'dan gafil, isyân tuğyân menşeidir. Ahlâkı, ahlâk-ı zemîmedir. Ahvâli, tabî'ıyye-i zulmaniyye-i süfliyyedir. Bu mertebeden halâsın miftâhı ve vesile-i 'urûc ve hurûcu "Lâilâheillallah" kelime-i tayyibe-i münciyesidir.Sâlik, telkîn-i mürşidle Kelime-i Tevhîd'i ahz ve telkin edüp gece gündüz vird-i zebân ederek nûrunu, sırrını, hâlini ve necâtını müşâhede edinceye kadar sa'y eder. Ba'de mürşid mâ-fevkını telkîn eder.

MERTEBE-İ TAVR-I SÂNÎ NEFS-İ LEVVÂME BEYÂNINDADIR

Kâllahu Teâlâ, "لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ* وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ Lâ uksimu bi yevmi'l-kıyâme. Velâ uksimu bi'n-nefsi'l-levvâme". Nefs-i levvâmenin iki yüzü vardır. Biri emmâreye nazar olduğu cihetle şerre meyleder. Mülhimeye nazar olduğu cihetle hayra meyledip şurûra hâl-i meylinden nedâmet ederek nefsini levm eder. Bu makâmın miftâhı "Yâ Allah" ism-i şerîfidir. Sâlik, bu makâmda levvâmenin sıfatlarından tathîr ve nûrunu müşâhede edinceye kadar devam edüp ba'de't tekmîl mâ-fevkini tahsîl için mürşid, tavrını tebdîl eder.

MERTEBE-İ TAVR-I SÂLİS NEFS-İ MÜLHİME BEYÂNINDADIR

Kallahu Te'âlâ, "فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰيهَا* قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا fe elhemehâ fücuraha ve takvâhâ, kad eflaha men zekkâhâ". Nefs-i mülhime, hayır ve şerre kâbil, vesâvis, evhâm, mertebe-i ilhâma müsta'id iki vechesi bulunup bir vechi levvâmeye dâir, bir vechi mutmainneye nâzırdır. Bu makâmın miftâhı ve refref-i seyyârı "Yâ Hû" ism-i şerîfidir. Sâlik, bu mertebede nefs-i mülhimenin sıfatlarını ve nûrunu

ve hâlini ve makamını ve tecelliyâtını müşahede etdiği sûretde mürşid dersini tebdîl, mâ-fevkını telkîn eder.

MERTEBE-İ TAVR-I RÂBİ' NEFSİ MUTMAİNNE BEYÂNINDADIR

Kâlallahu Teâlâ, "يَا اَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً * yâ eyyetühe'n-nefsü'l-mutmainne, irci'î ilâ rabbiki râdiyete'n-merdiyye". Nefs-i mutmainne, nûr-ı rûhaniyetle münevver, ahlâk-ı zemîmeden mutahhar, evsâf-ı 'ulvî ile mu'ammerdir. Miftâhı "Yâ Hakk" ism-i şerifdir. Sâlik, nûrunu, seyrini, makâmını, hâlini, evsâfını, etvârını dâire-i mutmainne tecelliyâtını hakkıyla ve tamâmıyla müşâhede etdikde mürşid, dersini tebdîl eder ve mâ-fevkını telkîn eder.

BEŞİNCİ MERTEBE

Nefs-i râdiyye tavrıdır. Nefs-i râdiyyede sâlik, zühd, takvâ, 'aşk, şevk, evsâf ve ahlâk-ı ilâhiyye ile oldukça mütehallik olup, hicâb-ı rûhanîden halâs eden bir makâm-ı 'ulvi, tavr-ı rûhânîdir. Miftâhı "Yâ Hayy" ism-i şerifidir. Sâlik, bu esmânın nûrunu ve tecellîsini ve sıfatını ve ahvâlini ve makâmâtını hakkıyla müşahede etdikde mürşid, dersini tebdîl eder ve mâ-fevkını telkîn eder.

ALTINCI MERTEBE

Nefs-i mardiyye tavırdır. Bu mertebe, hicâbât-ı sırriyyenin izâlesi ve kemâlât, hâlât, tecelliyât menşeidir. Miftâhı "Yâ Kayyûm" ism-i şerîfidir. Bu ism-i şerifin nûrunu, sırrını, hâlini, vasfını 'âlem-i murâkabede tahkîk ve tekmîl eden sâlike mürşid mâ-fevkini telkin eder.

YEDİNCİ MERTEBE

Nefsi sâfiyye tavrıdır. Bu makâm, hicâb-ı beşeriyye, âfât ve kudûrât-ı letâif-i ma'neviyenin tamâmıyla izâlesine mahsûs olan sırr-ı ıstıfâ makâmıdır. Kemâlât-ı âdemiyyenin menşeidir. Miftâhı "Yâ Kahhâr" ism-i şerîfidir. Bu ism-i şerîfin nûrunu, sırrını, tecellîsini, hâlini, makâmını salik müşahede etdiği vakit mürşid dersini tebdîl, mâ-fevkini telkîn eder.

Bu yedi makâmat, tezkiye-i nefs, tasfiye-i kalb, tahliye-i rûh, tahliye-i sırr, ifnâ-i hafî, ibkâ-i ahfâ makâmıdır.

SEKİZİNCİ MAKÂM

Tevhid-i ef'âl makâmıdır. Sâlik, 'âlem-i ekdârın zübde-i enfüsîsi olan makâmât-ı zulmaniyye, hucub ve âfâtından tasfiye oldukdan sonra makâmât-ı 'âlem-i envârla hâmil-i kemâlât vâsıl-ı tecelliyat-ı ef'âl, sıfât, zât için bu tavırda sâlikin miftâhı "Yâ Fettâh" ism-i şerîfidir. Ef'âl-i ibâdın, kudret-i Fa'âl-i Mutlak'da mahvını murâkabede müşâhede ve 'âlem-i misâlde tecelliyâtını, fi'l-i hâdisin fi'l-i kadîmde imhâ ile cihet-i tevhîdini ve hâdise nisbetle cihet-i temyîz-i cüzîsini şâibe-i haberden keşfen ve yakînen biri müşâhede edince mürşidi mâ-fevkini telkin eder.

DOKUZUNCU MAKÂM

Tevhîd-i sıfat makâmıdır. Sâlik, rü'yet-i hicâb-ı ef'âlden hurûc edip, sıfât-ı hâdis hicâb-ı zulmânîsinden necât, vâsıl-ı tevhid-i sıfat için miftâhı "Yâ Vâhid" ism-i şerîfidir. Sıfât-ı hâdisenin sıfât-ı kadîmede mahv ve ifnâsını ve sıfât-ı hâdise zıll-ı imkânîsinin fark ve ibkâsını müşâhede eden, sıfât-ı hâdise ile kadîme beynindeki muhâtara-i teşbihden nûr-ı tenzîhe vâsıl ve tevhîd-i sıfât bilâ

hulûl ve'l-ittihâd, murâkebede ve sûret-i misâliyyede ve tecellîde zevka'l-yakîn müşâhede olundukda mürşidi mâ-fevkini telkîn eder.

ONUNCU MERTEBE

Tevhîd-i zât makâmıdır. Sâlik, bu makâmda ef'âl, sıfât hicâbından, esmâ, ahvâl nikâbından kurtulup, "وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ * كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ küllü men aleyhâ fân ve yebkâ vechü rabbike zü'l-celâli ve'l-ikrâm" sırrını müşâhede edip, zılâl-i vücûdât-i imkânın, vücûd-i aslî-i vücûbiyyede makhûr îcâd u ibkâya muhtâc olduğunu müşâhede etmek için miftâhı "Yâ Ehad" ism-i şerîfidir. İstiğrâk-ı tâmm ile tahkîk-i makâm edip, 'âlem-i keşf ve müşâhede ve muâyenede tecellî-i enfüs ve âfak ve misâliyyesini isbât etdikden sonra mürşid, makâm-ı velâyet-i kübrâya tebdîl-i ders eder.

ONBİRİNCİ MAKAM

Makâm-ı cem'u'l-cem' ve makâm-ı verâset-i mutlakadır. "Men 'arefe nefsehû fe kad ‘arefe rabbehû" mısdâkınca nefsin merâtib-i hicâbîsinden hurûcu bilenler, ma'rifet-i Hudâ'ya 'urûc ederler. İşbu makâmât ve merâtib-i rûhâniyyeyi hakkıyla tahsîl edüp makâm-ı velâyet-i kübrâyı tekmîl eden, makâm-ı tevhîd-i ef'âlde kurbiyyet, makâm-ı tevhîd-i sıfatda akrabiyyet, makâm-ı tevhîd-i zâtda ma'iyyet esrârına mazhar olup "yesme'u bî, yebsıru bî, yebtışu bî" sırrına vâsıl olmak için mürşid, "Yâ Samed" ism-i şerîfini telkîn eyler. Tevfîk-i inâyet-i Hakk'la, tahkîk-i hidâyet-i mutlak zuhûr itdikde, sâlike sıfât-ı kemâliyenin Hakk'a râci' olduğu 'abd-i mahza, fakr-ı tâmm, 'acz-i müdâm mahv-ı makâm, elzem-i ihtimâm bulunduğunu gösterip altı mertebe-i makâmât-ı verâsete irşâd eyler.

ONİKİNCİ MAKAM

Makâm-ı verâset-i Âdemiyye ve miftâhı "Yâ Allah Yâ Câmi' Yâ Evvel" isimleridir. 'Âlem-i murâkabede sırr-ı Âdemiyyeyi görünce mürşid, dersini mâ-fevkine tebdîl eder.

ONÜÇÜNCÜ MAKAM

Verâset-i Nûhiyye makâmıdır. Miftâhı, "Yâ Allah Yâ Kuddûs Yâ Selâm" isimleridir. Sâlik, sırr-ı verâset-i Nûhiyyeyi görünceye kadar devâm eder. 'Âlem-i tecelliyâtda tahkîk-i meşhûda vâsıl oldukda mürşidi mâ-fevkini telkîn eder.

ONDÖRDÜNCÜ MAKAM

Verâset-i İbrâhimiyye makâmıdır. Miftâhı, "Yâ Allah Yâ 'Aziz Yâ Hakîm" isimleridir. Esrâr-ı Halîliyye tecellî-i misâlini 'âlem-i murakâbe-i şuhûdda görünce mürşid dersini tebdîl eder.

ONBEŞİNCİ MAKÂM

Verâset-i Yusûfiyye'dir. Miftâhı, "Yâ Allah Yâ Nûr Yâ Cemîl" isimleridir. Eser-i verâset, 'âlem-i murâkabede meşhûd oldukda mürşidi tebdîl-i ders yapar.

ON ALTINCI MAKAM

Verâset-i Mûseviyye'dir. Miftâhı, "Yâ Allah Yâ Celîl Yâ Kaviyy" isimleridir. Eser-i verâset zuhûr edince mürşidi dersini tebdîl eder.

ON YEDİNCİ MAKAM

Verâset-i 'İseviyye makâmıdır. Miftâhı, "Yâ Allah Ya Muhyî Yâ Kuddûs" isimleridir. Eser-i verâseti keşf ve murâkabede görüldükde mürşidi dersini tebdîl eder.

ON SEKİZİNCİ MAKAM

Verâset-i Muhammediyye makâmıdır. Miftâhı "Yâ Allah Yâ Vedûd Yâ Hû Yâ Ganiyy" isimleridir. Âsâr-ı verâset-i gayr-ı mütenâhiyyeden biri tecellî edince mürşid, sâliki vazîfe-i irşâda ta'yîn eder, seccâde-i meşîhata oturtur. Kisve-i mahsûsa ve hırkâ-i muayyeneyi ilbâs eder. Şerî'at, tarikat, hakîkat câmi'i 'ârif-i vâsıl, cemî' turuk-ı 'aliyye fuyûzunu hâmil 'ârif-i billah olmuş olur.

TENBİH

Ey tarîk-ı Hakk'a âşık u sâdık! Hüsn-i niyyet ve selâmet ve sıhhat ve samîmiyyet ve hüsn-i zanna mâlik isen işbu esmâ-i mürettebeye Şeyh Abdurrahman Sâmî Manisalı, tâlib u râgıb olanlara Evrâdu'l-Mukarrebîn gibi izin vermişdir. Hüsn-i zann ile sa'y eyle, rûhâniyyet-i silsile-i Sıddîkiyye ve 'Aleviyye sana yetişir. Her ismin tecellîsi haber verilirse mâ-fevkini tekmîline kadar sa'y eyle. Ve hîn-i zikirde halaka-i zikrin sadrında sallallahu 'aleyhi ve sellem ve sağında Sıddîk-ı A'zam, sol tarafında Aliyye'l-Mürtezâ dâirede her iki silsile iki cânibde, sende o halkada zikirde bulunur gibi tahayyül eyle ki kalb, vesâvis-i hevâcisden kalb selâmet bulup vesîle-i kurbet olsun. Dâimâ abdeste devâm et, zikre ihtimâm et. Zikirden evvel istiğfârı, salavâtı yüzer vird eyle. Muhabbet-i Nebî, isr-i Mustafâ'ya tâbi ol. İ'tikâden ve amelen şer'-i şerîfe muhâlefetden hazer eyle. Ve akîb-i zikirde pîrâna ve 'umûm müminîn ü mü'minâta ve millet-i islâmiyyenin selâmet ve sa'âdetine ve dîn ü devletin 'izz u nusretine hediyye olmak üzere üç İhlâs bir Fâtiha-i Şerîfe okuyup irsâl et. Cenâb-ı Allah cümlemizi refik-i a'lâya ilhâk eyleye. Âmîn. Bi hürmeti habîbihi'l-kerîm ve ismühü'l-'azîm. Yâ 'Azîm Yâ Allah. Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti 'ammâ yasifûn, ve selâmün 'ale'l-mürselîn, ve'l-hamdülillahi rabbi'l-'âlemîn.

MÜRÎDÂNA VASİYYET

- **Evvelâ tashîh-i i'tikâd ederek Ehl-i Sünnet i'tikâdıyla mu'tekid olmak.**
- **Sâniyen mezheb-i erba'adan her hangi mezhebden ise 'amelliyâtına muhâlefet etmemek.**
- **Abdeste devâm etmek.**
- **Farâiz-i ilâhiyyeye ihtimâm eylemek.**
- **Beş vakit namâzın sonunda on aded istiğfar, salavât ve kelime-i tevhîde muvâzebet etmek.**
- **İşrak, duhâ, evvâbîn, teheccüd namâzlarına devâm eylemek.**
- **Haftada Pazartesi-Perşembe günleri oruç tutmak.**
- **Umum pîrân hazerâtını bir tutup tefrîk etmemek.**
- **Dâimâ kendi kusûrun görmek, gıybet, iftirâ, sû-i zann, gıll u gışdan, riyâ ve süm'adan hazer eylemek.**
- **Kebâir ve segâirden, günahların kâffesinden sakınmak.**
- **Hukuk-i ibâddan ictinâb eylemek.**
- **Zikirden evvel iki rekat namaz kılmak.**
- **Zikir esnâsında bir halaka-i zikir farz edip mihrâbında Resûlullah sallahu aleyhi ve sellem Efendimiz Hazretlerini, sağ tarafına Silsile-i Tarîkat-i Sıddîkîyye, sol tarafına silsile-i 'Aleviyye ihâta etmiş gibi mülâhaza ederek, kendisini mürşidiyle beraber ve halaka-i zikrin telâkîsinde**

farz ederek zikre devâm etmekdir ki, esteîzübillah, "Kûnû me'a's-sâdıkîn" âyet-i kerîmesinin keynûnet-i maneviyyesidir.

- **Dersin ekalli yüz salavât, yüz istiğfar, yüz "Lâ İlâhe İllallah" vird-i şerifine yevmiye devam eyleye. Zikrin hitâmında cemî'-i pîrâna, 'alel-husûs Nakşibendiyye-i Bahâiyye Halvetiyye-i Uşşâkiyye ve silsile-i Sâmîyyede münderiç meşâyih-i kirâmdan cümlesine ve işbu fakîr hakîr Şeyh Abdurrahman Sâmî Saruhânî'ye üç İhlâs bir Fâtiha hediyye eyleye.**
- **Evrâd u ezkâr hitâmında hilafet-i muazzama-i osmâniyyenin tâ-be-kıyâm müebbed ve müeyyed olmasına ve millet-i İslâmiyyenin selâmetine duâ eyleye. Kabûl-i deavât ve ibâdata sebeb olduğu cihetle devâm-ı ihtimâm eyleye.**
- **Sünnet-i seniyyeye riâyet, hüsn-i niyyet ve dikkat-i şerî'at üzere istikâmetde ve tarîkatle ibâdet, hakîkatle ubûdete muvâzabat eyleye.**